

CENTRA ZDRAVOTNĚ-SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ VE STÁRNOUCÍ EVROPĚ

V pondělí 3. prosince 2012 se uskutečnil další seminář Centra zdravotně-sociálních studií vysoké školy CEVRO Institut, tentokrát i se zahraniční účastí. Téma sociální podnikání ve stárnoucí Evropě totiž rezonuje celou Evropou.

Měníci se demografie Evropy vyžaduje nový přístup k sociálním službám a péči o seniory. To ve svém úvodním příspěvku zdůraznil i **MUDr. Milan Cabrnach**, který uvedl, že stárnutí je zdaleka největší výzvou budoucích let v Evropě. Tento fakt ovlivní naši realitu daleko více než aktuální krize veřejných rozpočtů. Proto je důležité již dnes vzdělávat představitele státní správy i samosprávy a směřovat veřejné prostředky směrem k terénním a odlehčovacím službám, které umožní všem, kteří si to přejí, přijímat potřebnou péči doma.

Německý poslanec Evropského parlamentu **Martin Kastler, MA**, informoval o aktivitách, které proběhly v souvislosti s Evropským rokem aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Za nejdůležitější považuje fakt, že se o tomto tématu začalo více mluvit a postupně se zvyšuje citlivost společnosti k problematice stárnutí a kvality života ve stáří.

O německém systému sociálního podnikání promluvil **Thorsten Walter** z bavorské diakonie Neuendettelsau. Uvedl, že i v Německu je sociální podnikání celkem nové, neboť se začalo rozvíjet asi před dvaceti lety, kdy vláda otevřela sektor sociálních služeb soukromým poskytovatelům. Překvapením pro mnohé účastníky byl fakt, že i v Německu panují velké rozdíly v kvalitě poskytované péče a velkým problémem je, že občané neznají skutečné náklady poskytované péče, a tak se často mylně domnívají, že je péče zdarma. Tato situace v Německu rozpoutala diskuzi o tom, jaká péče by měla být hrazena ze státního pojištění a jaká již ne.

Naopak rozdílná je německá tradice církevních poskytovatelů služeb. Protestantská Diakonie a katolická Charita hrají v poskytování sociálních i zdravotních služeb velkou roli a zabývají se též vzděláváním. Diakonie Neuendettelsau byla založena již roku 1857, zaměstnává na 6.600 osob a její roční obrát přesahuje 300 mil. €. Novým trendem u našich západních sousedů jsou dob-

rovolnické organizace v sociálních službách. Vzhledem k narůstající poptávce po těchto službách se jistě jedná o jednu z možností jak sektor sociálních služeb a péče rozvíjet.

Dobrovolnická práce funguje i v občanském sdružení ŽIVOT 90, které již dvacet let poskytuje služby seniorům v domě Portus v Praze. Většina zaměstnanců i dobrovolníků, kteří v domě Portus pracují, jsou starší šedesáti let, sdružení tedy funguje na bázi seniorů seniorům. Zakladatel a ředitel občanského sdružení ŽIVOT 90 **Mgr. Jan Lorman** nejen představil dům Portus, ale také upozornil na palčivé problémy, se kterými se jako poskytovatelé sociálních služeb potýkají. Vádí mu nesmyslně alokované prostředky z fondů Evropské unie, které neumožňují pružně využít peníze na smysluplné projekty. Velké rezervy vidí také ve vzdělanosti populace v sebeběči. Lidé, kteří jsou zvyklí, že za ně jejich veškeré zdravotní potíže řeší lékař, se velmi rychle stávají závislými na poskytované péči. Největším problémem však je chybějící zákon o dlouhodobé péči a neshoda mezi Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem práce a sociálních věcí o financování potřebných služeb. Na tuto situaci doplácí poskytovatelé i klienti.

Českou asociaci pečovatelských služeb, která je největší profesní organizací v České republice, a Asociaci sociálního podnikání reprezentovali **PhDr. Jindřich Kadlec** a **Mgr. Hynek Kalvoda**. Uvedli, že většina nezisko-

vých organizací v sociálním sektoru žije z darů a pouze částečně z peněz Ministerstva práce a sociálních věcí. Na pobytové služby se v současnosti vydává dvakrát tolik než na terénní služby, což není správný poměr, protože více osob je v domácí péči. Cílem Asociace sociálního podnikání, která byla založena v loňském roce a nyní působí především v Libereckém kraji, je podporovat rozvoj tohoto sektoru v České republice.

Stejně zajímavá jako prezentace řečníků byla i diskuze, neboť všichni posluchači byli z odborné veřejnosti, jak se na seminářích Centra zdravotně-sociálních studií stává dobrým zvykem. Jako první promluvila doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc. z Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Informovala, že na Fakultě humanitních studií je od roku 2000 možné studovat obor studia občanského sektoru, který se zabývá i sociálním podnikáním. Jako zásadní problém v České republice vnímá chybějící koncepci sociálních služeb a péče, což vede k tomu, že tento sektor nevede Ministerstvo práce a sociálních věcí, ale neziskové organizace.

Z diskuze vyplynulo, že terminologie sociálního podnikání není zcela ustálena ani v Německu a v České republice zcela chybí. U nás jsou za sociální podnikání často považovány chráněné dílny, ale jedná se o mnohem širší okruh podniků, jejichž cílem je nejen zisk, kte-

rý je zpětně investován do firmy, ale i prospěch dané komunity. Terminologii by měl ustálit zákon o sociálním podnikání, po kterém zvláště komunita poskytovatelů sociálních služeb již dlouho volá. RNDr. Jiří Schlanger, člen odborné rady Centra zdravotně-sociálních studií uvedl, že je důležitá nejen terminologie, ale i právní forma sociálních podniků.

Senátor PhDr. Milan Pešák podporuje záměr zákona o sociálním podnikání a naopak je nespokojen se zákonem o sociálních službách, který podle jeho názoru služby likviduje. Jako problém také vidí nepřipravenost společnosti na deinstitucionalizaci sociálního sektoru.

Thorsten Walter závěrem uvedl, že mnohé problémy sociálního sektoru v České republice a v Německu jsou skutečně podobné, jako například kontinuita financování sociálních služeb a péče, a rád by, aby standardy v sociálním sektoru byly nastaveny mezinárodně.

Seminář ukázal, že odpovědi na mnohé otázky ohledně sociálního podnikání nemáme, ale mezi odbornou veřejností je velká vůle nalézat je. Mezinárodní výměna zkušeností je dobrou cestou k nalezení správné cesty. Klíčová je ovšem i podpora státní správy, která nyní není moc citelná, a také změna celospolečenského vnímání role sociálních podniků ve společnosti.

Předchozí semináře: *Tolerované drogy a jejich regulace*, 15. října 2012; *Sociálně-právní ochrana dětí*, 5. listopadu 2012; *Sociální podnikání ve stárnoucí Evropě*, 3. prosince 2012

Následující semináře: *Dlouhodobá péče*, 4. února 2013, 15.30; *Nové evropské regulace v lékové politice*, 27. února 2013; *Péče o ženu a dítě*, 4. března 2013

Centrum zdravotně-sociálních studií je nejmladší z center CEVRO Institutu a bylo založeno jako interní výzkumné, vzdělávací a poradenské pracoviště. Zaměřuje se na výuku, grantovou a projektovou činnost ve zdravotní a sociální oblasti. Záměrem centra není pojímat zdravotní a sociální problematiku odděleně, ale naopak obě témata propojovat. Nedílnou činností centra je pořádání debat s klíčovými osobnostmi ve zdravotnictví a sociálních službách.